

DR. BUDAI BALÁZS BENJÁMIN PHD.

AZ EURÓPAI UNIÓS STRATÉGIÁK LÉNYEGI ELEMEINEK MEGJELENÉSE A HAZAI JOGSZABÁLYOKBAN – KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZ E-KÖZIGAZGATÁS LÉTREJÖTTÉNEK JOGSZABÁLYI TÁMOGATÁSÁRA*

A közigazgatási modernizáció jogi szabályozottságát az európai uniós (elsősorban másodlagos) normái, és az információs társadalommal járó elektronikus viszonyrendszerekre vonatkozó szabályozás hatja át. E fejezetben elsőként ennek jellegét, tartalmát mutatom be, majd e két terület 2010-ben érvényes (hatályos) áttekintésén keresztül mutatom be a szabályozás főbb mérföldköveit, eredményeit és megjelenését a hazai – döntően közigazgatást érintő - jogszabályokban. Végül rámutatok a hatályos magyar szabályozás perspektíváira és hiányosságaira, mely a jelen és a jövő jogalkotói számára szab irányt, és jelent kötelezettséget.

1. Amit a közigazgatási modernizáció szabályozásáról előzetesen tudni kell

A közigazgatási modernizációnak sikeressége a terület jogi szabályozottságán, valamint a jogszabályok érvényesülésén, hatásosságán és hatékonyságán is múlik. A közigazgatási jogi szabályozás azonban korántsem olyan egyszerű, hiszen két olyan tényező nehezíti napjaink hazai szabály-alkotását, mely akár két évtizeddel ezelőtt jelen sem volt. A két tényező

- a.) az európai uniós jogszabályi hierarchia, valamint
- b.) az információs társadalommal járó elektronikus (virtuális) jelleg.

Azaz e két determinánsra épül első sorban a közigazgatás fejlesztésének jogi környezete.

A közigazgatási modernizációra vonatkozó jogalkotás alapja tehát első megközelítésben adaptáló jellegű. A jogszabályi hierarchiából eredően először vizsgáljuk az Európai Unió normák meglétét / nemlétét, megléte esetén annak jellegét és tartalmát, majd vizsgáljuk azon – nem feltétlenül közigazgatási, hanem annál általánosabb - viszonyrendsze-

* Ez a tanulmány a Budapesti Corvinus Egyetem 4.2.1/B-09/1/KMR-2010-0005. számú TÁMOP program [Társadalmi Megújulás Operatív Program] *Hatékony állam, szakértő közigazgatás, regionális fejlesztések a versenyképes társadalomért* alprojektjében, a „Közigazgatási szervezet és e-kormányzás” műhelyben készült. A műhely (kutatócsoport) vezetője: Imre Miklós. A tanulmányt szakmai szempontból lektorálta: Balogh Zsolt György egyetemi tanár (PTE). A szerző egyetemi adjunktus (BCE Közigazgatás-tudományi Kar); elérhetősége: balazs.budai@uni-corvinus.hu.

rek normáit, melyek az elektronikus jelleget szabályozzák. Ezek után szabjuk testre a már meglévő magasabb szintű, vagy általánosabb tárgyú normákat, vagy adott esetben – azok hiánya esetén – a már meglévő környezetbe illeszkedve alkotunk új szabályokat.

Ad a.) A közigazgatásra vonatkozó szabályokat napjainkban az Európai Unió másodlagos joganyagából nyerjük. Azaz nem feltétlenül, és tipikusan közigazgatásra vonatkozó jogszabályokból kell építkeznünk, hanem más, elektronikus viszonyrendszereket szabályozó normákból. Ezt szimbolizálta annak idején az informatikai jogi prizma elmélet¹, mely a viszonyrendszer tartalma és formája alapján gyűjtötte egybe a(z e-) közigazgatásra vonatkozó jogszabályokat. A forma szerinti szabályozáshoz tartozik az elektronikus kommunikáció feltételrendszerére vonatkozó szabályhalmaz. Ide sorolhatjuk elsősorban az adatvédelem, az adat- és információs biztonság, az adatátvitel, a hírközlés, számítógépes technológiák használata, digitális aláírás stb. kérdéseinek szabályozását. A prizma másik oldalát az így elérhető tartalmakra vonatkozó szabályozás adja. Többek között ilyen a fogyasztóvédelem, az elektronikus kereskedelem (gazdasági jog, társasági jog), a reklámjog, a szerzői jog.

A normák külső gyűrűjét az információs társadalmi életviszonyok megsértőit szankcionáló büntetőjogi normák rendszere alkotja, mely az így kialakított életviszonyokat hivatott védeni.

Az EU stratégiái az ösvényt jelölik ki, míg a szakterület (így az e-közigazgatás) fejlesztésére nemzeti hatáskörben kerül sor.

Ad b.) A közigazgatásra erős hatást gyakorolnak az egyéb életviszonyokra vonatkozó általános normákban mutatkozó markáns változások. Az információs társadalomban jelentkező, egyre inkább a virtuális térben (is) jelentkező viszonyok új fazonat szabnak a már hagyományos jogintézményeknek, illetve új jogintézmények is létrejönnek.

Az e-világ jogi szabályozásának közös elemei, hogy:

- valamilyen immateriális elem szerepel bennük,
- a felelősségi kérdéseket valamilyen – akár végrehajtási jellegű jogszabályban rögzített – technológiai követelményjegyzék figyelembevételével állapítják meg,
- a jogviszonyok kialakításához mindkét félnek valamilyen elektronikus eszközt (interfészt) kell használnia.

Minél fejlettebbek, és minél számosabb esetben jelennek meg az élet más területein az ilyen újfajta e-világi jogviszonyok, annál erősebb szinergikus hatások érik a közigazgatást. Arról nem is beszélve, hogy az élet más területein jelentkező viszonyrendszerek szabályozása jó megoldási mintát kínálhatnak a közigazgatás számára is. (Persze kérdés, hogy a közigazgatásnak a társadalmi modernizáció folyamán passzív-követő-felzárkózó (pull), vagy proaktív-diktáló-iránymutató (push) aktornak kell lennie. Azaz szemléletünk szerint a modern közigazgatás egy fejlett társadalmi-gazdasági formáció következménye, vagy inkább azt tűzzük ki követelményként, hogy egy modern közigazgatás feladata a fejlett társadalmi-gazdasági formáció kialakítása.)

Hazánkban jelenleg pull-jellegű közigazgatás fejlesztés (vagy inkább fejlődés) figyelhető meg. Azaz a társadalmi változásokra jelentős késéssel reagál a közigazgatás. A köz-

¹ MEH-EKK (2005): *Az e-kormányzat 2005 stratégia melléklete*, Budapest

igazgatás sodródik. Ritkán tanul, és főleg nem tanít. Azok a megoldások szivárognak be a modernizációs folyamatokba, melyek a versenyszférában, vagy a civil szektorban sikerrel álltak helyt, és már-már elkerülhetetlen alkalmazásuk a közigazgatásban is.

A közigazgatási modernizációt tehát nem lehet légből kapott, ad-hoc szabályozással támogatni. Vizsgálni kell az európai uniós jogszabályokat, valamint az egyéb, virtuális jellegű viszonyokra vonatkozó szabályokat, és az új normákat e fentieknek megfelelően kell kimunkálni. A látszat ellenére azonban e két tényezőcsoport bőven hagy mozgásteret a nemzeti jogalkotás számára. Továbbmegyek, a helyi jogalkotás számára is.

A két determináns érvényét színezi ráadásul, hogy az EU intézményeinek működtetésére meghatározott alapelvek (pl. az közös belső piac, emberek, áruk, szolgáltatások, tőke szabad áramlása stb.) biztosításához páneurópai e-kormányzati megoldások közműszerű használata szükséges.

A következőkben azt mutatom be, hogy a stratégiák milyen irányt szabtak a közigazgatásnak, és ezen irányok alatt milyen jogszabályok keletkeztek uniós és hazai szinten.

2. Az Európai Unió stratégiák közigazgatásra vonatkozó tartalma

A stratégiák bár jogi eredmények, mégis csupán iránymutatásul szolgálnak. Ezt szimbolizálja a klasszikus találós kérdés, miszerint „ha három veréb ül a vezetéken, és ebből kettő elhatározza, hogy elrepül, hányan maradnak a vezetéken?” Három, hiszen csak elhatározták, még nem repültek el.

Ahogy végigtekintünk az Unió információs társadalmi, és e-közigazgatási stratégiáin, jól látszik, hogy a „verebek” jó része vár még repülésre. (Jelentős részük megdőglött, míg néhányan filozofálnak a repülés jóságáról, és az evolúciót hibáztatják.) Azonban e fejezet végén látni fogjuk, hogy a repülés hatékonysága (az ugrálással szemben) nem kérdéses (a modernizáció iránya nem vitatott), a repüléshez nélkülözhetetlenek a verebek és a repülni tudás (képzés), a vezetéken üléshez (két repülés között) szükséges a vezeték (infrastruktúra), és a repüléshez szükséges motiváció (a modernizációs kényszer), és így tovább az allegórián keresztül.

Az Unió információs társadalmi stratégiái a Bangemann Bizottság jelentése óta minőségi bővülésen és hangsúlybéli eltolódásokon kívül nem sokat változtak. A stratégiák szólnak:

- 1. infrastruktúráról (újabbban működésről),
- 2. szabályozásról és intézményrendszerrel (a jogi keretek felállításáról, módosításáról, lebontásáról),
- 3. tartalomról (szolgáltatások),
- 4. felhasználókról (képzések, mentorálás, elterjesztés, inkluzivitás, e-demokrácia).
- +1. horizontálisan fejlesztésről és kutatásról, valamint Innovációról (K+F+I)

Úgy tűnik, ebből a négy komponensből áll, illetve ezek folyamatos fejlesztéséről szól az e-közigazgatási programalkotás. A stratégiák üzenete is nagyjából ugyanaz: ha a négy csoportra odafigyelünk, és megoldjuk horizontális fejlesztésüket, akkor elérjük az infor-

mációs társadalmi Kánaánt, mely gazdasági prosperitáshoz vezet. Amennyiben nem, úgy vesztesek leszünk. A stratégiák tehát Bangemann óta nem hoznak sok újat, legfeljebb szofisztikáltságukban².

2.1 Stratégiai hívószavak

Ad 1. Infrastruktúra: Az első stratégiák hangsúlyos területe az infokommunikációs eszközök infrastruktúrájának fejlesztése volt, amin először egyetemi és kutatói hálózatokat, majd egy idő után a közigazgatás és a versenyszféra számára is elérhető (transzeurópai) hálózatok és hírközlő rendszerek fejlesztését értették. Ez utóbbira később konkrét programok vonatkoztak (TESTA, CIRCA, PKICUG, AG). Egyúttal ideértették az elektronikus légi utak, egészségügyi hálózatok és városi információs hálózatok fejlesztését is. A hálózatok kiegészítéseként a penetráció nem elégséges bővülése miatt egyre gyakoribb követelmény lett a nyilvános internetelési pontok (PIAP) biztosítása is.

A hálózatok fejlesztésénél idővel megjelent az interkonnectivitás (összeilleszthetőség, összekapcsolhatóság) és interoperabilitás (hálózatok egyidejű alkalmazhatósága, kompatibilitása) követelménye (IDA, IDA_{bc}, ISA programok).

Az infrastrukturális beruházások gyorsítására a magánberuházások támogatását és a PPP konstrukciók kialakítását – akár alternatív eléréssel is – szorgalmazta az EU.

Úde színfolt ebben a körben a GALILEO, mely az ezredfordulótól egyre hangsúlyosabban mutatja az úrszegmens stratégiai jelenlétét.

Ad 2. Szabályozás és intézményrendszer: A szabályozás eleinte négy nagy prioritást kezelt. Elsőként a távközlési ágazat liberalizációját, valamint az ehhez tartozó európai szintű szabályozó és felügyeleti hatóságot. (Ez alapozta meg a későbbi infrastrukturális fejlődést). Másodikként az elektronikus térben zajló ügyletek jogi relevanciáját garantáló elektronikus aláírás szabályozását. Harmadikként az elektronikus kereskedelem szabályozását, míg végül a szerzői jogok (szellemi tulajdonjog védelme, digitális jogkezelés) oltalmazását. A kiemelt szabályozási területek közül ehhez csatlakozott még az adatbiztonság és adatvédelem szabályozása, a versenyszabályok átgondolása, az egyszerűsített cégeljárások szabályozása és nem utolsósorban az e-közigazgatási ügyintézés feltételrendszerének kodifikálása.

A koregulatív szabályalkotások közül kiemelendők azok az egyetértési nyilatkozatok (MoU³), melyek adott piacok technológiai fejlődését gyorsították. Végül egyre hangsúlyosabbá vált az e-közigazgatást biztosító jogszabályok büntetőjogi oltalmazása, szankciórendszerének kimunkálása.

Ad 3. Tartalom: A tartalmi követelmények eleinte a back-office támogatására és a (multi) kulturális örökség digitalizált védelmére fókuszáltak. Prioritásként szerepelt az elektronikus közbeszerzés, az elektronikus piactér, valamint számos információs rendszer és közigazgatási adatbázis kiépítése. Később fogalmazódott meg itt is az interoperabilitás kérdése (IDA, IDA_{bc}, ISA, EIF és EIS programok). A tudásmenedzs-

² BUDAI B. (2009): *Az e-közigazgatás elmélete*, Akadémiai Kiadó, Budapest;

³ Memorandum of understanding – Egyetértési nyilatkozat

ment mint technika alkalmazási követelménye később,⁴ a front-office szolgáltatások pedig az eEurope stratégia CLBPS követelményjegyzékének 12+8-as listája óta a szerepelnek intenzíven.

A nyílt forráskódú szoftverek terjesztése a Microsoft épp aktuális lobbitevékenységétől függően hol erősebben, hol gyengébben szerepelt a stratégiákban.

Ad 4. Felhasználók: A digitális írástudás elterjesztése régi és visszatérő lózung az európai információs társadalmi stratégiákban. Ehhez csatlakozik az ismeretterjesztő tevékenységek támogatása, az inkluzivitás fokozása (akár a hátrányos helyzetűek felzárkóztatásával). Az információs társadalom sajátos kategóriáiként jelenik meg gyakran a távtanulás és a távmunkavégzés.

A (fiatal) felhasználók védelme (SIAP) és az ügyfél-mentorálás is egyre többet szerepel napjaink stratégiáiban.⁵

Ad +1 K+F: A kutatás-fejlesztés (illetve az említett négy terület átfogó fejlesztése) minden stratégia kötelező eleme. Eleinte az egyetemi és kutatói hálózatok kialakítása, a kutatók képzésének és mobilitásának támogatása (az emberi potenciál fejlesztése) az Európai Kutatási Térség integrálása és erősítése, valamint a kiválósági hálózatok (NOE)⁶ kialakítása volt napirenden. Később ez bővült az együttműködéssel a versenyszféra és az egyetemek között. Egyre gyakoribbak a K+F eredmények elterjesztésére, a specifikus célzott kutatási projektekre, és a jövőbeni és meghatározó új technológiák fejlesztésére⁷ (FET program) vonatkozó programok.

⁴ Forrás: Communication from the Commission concerning the evaluation of the IDA programme and a second phase of the IDA Programme/Proposal for a European Parliament and Council Decision on a series of guidelines, including the identification of projects of common interests, for trans-European networks for the electronic Interchange of Data Between Administrations (IDA)/Proposal for a Council Decision adopting a series of actions and measures in order to ensure interoperability of and access to trans-European networks for the electronic Interchange of Data Between Administrations (IDA), COM (97) 661 final (Közismertebb nevén: IDA Proposal)

⁵ Izraelben 2009-től csak azok számára biztosítanak hozzáférést az erőszakos, pornográf és szerencsejátékkal foglalkozó tartalmakhoz, akik igazolták 18. életévük betöltését. A tartalmak előzetes minősítését a Nemzeti Gyermekvédelmi Tanács végzi el. A kérdés érzékeny, hiszen a szólásszabadság korlátozásával lehet csak elérni a fiatalok védelmét. Azaz két alkotmányos alapjog ütközése történik meg.

⁶ http://europa.eu.int/comm/research/fp6/pdf/noe_120503final.pdf (letöltve: 2010. december 20.)

⁷ <http://www.cordis.lu/ist/fet/home.html> – FET – Future and Emerging Technologies (letöltve: 2010. december 20.)

2.2 Napjaink uniós stratégiáinak követelményei

2010 végén hét stratégiai dokumentumban találunk érvényes, e-közigazgatásra vonatkozó irányokat, jelentős átfedéssel.

1. Táblázat: EU stratégiák 2010-ig és azután

	Stratégiák a 2000-2010 közötti időszakra	2010-től érvényes stratégiák
Hosszú távú, általános célokat kitűző stratégiák	Lisszaboni Stratégia	Europa 2020 – Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája Innovatív Unió
Az információs társadalom építésére vonatkozó stratégiák	eEurope (eEurope 2002, eEurope + 2003, eEurope 2005) i2010 – European Information Society for growth and employment (2006-2010); Európai Információs Társadalom a növekedésért és foglalkoztatásért” Stratégia [COM(2005) 229 final]	Digitális Menetrend Granada Stratégia (miniszteri deklaráció a Digitális Menetrendről, 2010. április 19.)
E-kormányzati stratégiák	i2010 eGovernment cselekvésterv: az elektronikus kormányzat létrehozásának felgyorsítása a társadalom egészének javára (2006-2010) [COM(2006) 173]	Malmöi Miniszteri Deklaráció az E-kormányzatról (E-kormányzat cselekvésterv 2011-2015)
Az EU szintű e-kormányzat fejlesztését célzó stratégiák	EIS – Európai Interoperabilitás Stratégiájának kidolgozása (2008-2010)	EIS – Európai Interoperabilitás Stratégiája
Az EU szintű e-kormányzat fejlesztését célzó közösségi programok	IDA (Interchange of data between administrations) IDABC (Interoperable Delivery of European e-Government Services to public Administrations, Businesses and Citizens)	ISA (Interoperability Solutions for European Public Administrations) E-kormányzat cselekvésterv 2011-2015

Forrás: Bogóné Dr. Jehoda Rozália előadása nyomán: EU harmonizáció az e-közigazgatás területén. E-közigazgatás 2010. konferencia, IIR, Budapest, 2010. november 30.

A 2010-től érvényes stratégiák tartalmukban kevésbé változtak, hangsúlyukat tekintve egyre inkább tolnak az ügyfél-orientáció, a valódi szolgáltató jelleg felé. Ennek elemeit a fedezhetjük fel abban, hogy egyre markánsabb szerepet kap a felhasználók igényeinek való megfelelés, proaktivitás, targetizáció, egyablakos ügyintézés (one-stop-gov szemlé-

let), többszornás hozzáférés. Valamint egyre több üzleti életben már jó gyakorlatként (best practice-ként) nyilvántartott módszertan szivárog a közigazgatásba.

2.2.1 Európa 2020

Az Európa 2020 stratégia az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája, mely három, egymással szinergikus kapcsolatban álló prioritást és hét kiemelt kezdeményezést tart szem előtt.

Prioritásként kezeli

- a.) az intelligens növekedést, melynek célja a tudáson és innováción alapuló gazdaság kialakítása,
- b.) a fenntartható növekedést, mely egy erőforrás-hatékonyabb, környezettudatosabb és versenyképesebb gazdaság felé mutat, valamint
- c.) az inkluzív növekedést, mely magas foglalkoztatást, valamint szociális és területi kohéziót mutató gazdaság kialakítását tűzi ki célul.

Hét kiemelt kezdeményezése közül közvetlenül kettő érinti az e-közigazgatás világát. Az „Innovatív Unió”, valamint az „Európai digitális menetrend”.

2.2.2 Innovatív Unió⁸

Az Innovatív Unió kezdeményezés a lisszaboni célok között is említett kutatás- fejlesztés-innováció feltételeinek és finanszírozásának javítását határozza el, annak érdekében, hogy olyan innovatív termékek és szolgáltatások jöjjenek létre, melyek jóval magasabb hozzáadott értékkel bírnak, magasabb foglalkoztatást, nagyobb növekedést indukálnak.

Az Innovatív Unió kezdeményezéseinek célja:

- a.) tudományos téren világklasszissá emelje Európát,
- b.) az európai innovációs partnerségeken keresztül forradalmasítsa a köz- és a magánszféra együttműködését, illetve, hogy
- c.) eltávolítsa az akadályokat (drága szabadalmak, a piac széttöredezettsége, képzett munkaerő hiánya és a szabványosítás lassú folyamata) az innovatív ötletek piacra jutása elől.

⁸ http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm (letöltve: 2010. december 20.)

MEMO / 10 / 473
<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/10/473&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en> (letöltve: 2010. december 20.)

IP / 10 / 1288 <http://europa.eu> (letöltve: 2010. december 20.)

2.2.3 Európai digitális menetrend⁹

Az „Európai digitális menetrend” a nagy sebességű, szélessávú internet bővítésének erőltetett ütemű felgyorsítását, és az interoperábilis alkalmazásokra épülő egységes digitális piac előnyeinek háztartások és vállalkozások általi kiaknázását tartja szem előtt. Kiindulópontja, hogy az infokommunikációs szolgáltatások elterjedését jelenleg akadályozó tényezők kiküszöbölésével kell az IKT-ban rejlő lehetőségeket – beruházások révén – maximalizálni. A menetrend egy olyan öngerjesztő folyamatban gondolkodik, ahol az IKT élénkíti az EU gazdaságát. Az önindukció lényege, hogy minél több, vonzó szolgáltatás érhető el a határok nélküli internetes térben, annál magasabb lesz a gyorsabb internet iránti kereslet, mely megteremti a gyorsabb hálózatokba való beruházás lehetőségét is. A menetrend pontosítja azt a hét kiemelt intézkedési területet, melyek e fenti folyamatot alátámasztják:

- Egységes digitális piac létrehozása;
- Az IKT termékek és –szolgáltatások közötti interoperabilitás keretfeltételeinek javítása; (különös tekintettel a közbeszerzés és a jogalkotás területére, ahol a megfelelő IKT szabványok nem állnak rendelkezésre teljes körűen.)
- Az internet iránti bizalom és biztonság erősítése;
- Jelentősen gyorsabb internet-hozzáférés biztosításának garantálása;
- A K+F terén megvalósuló beruházások ösztönzése
- A digitális jártasság, a digitális készségek és a digitális inklúzió javítása;
- Az IKT alkalmazása az olyan társadalmi kihívások kezelése érdekében, mint az éghajlatváltozás, a növekvő egészségügyi költségek és az idősödő népesség.

A fenti intézkedési területekhez 16 kulcsintézkedést rendel a digitális menetrend:

Az egységes digitális piac létrehozása érdekében:

- 1.) Szerzői jogok tisztázása, kezelés és határokon átnyúló engedélyezése (Az erre vonatkozó Zöld könyvet, egy 2012-es felülvizsgálat követ.)
 - A kollektív jogok kezeléséről szóló keretirányelvre vonatkozó javaslat az (internetes) jogok kezelésének, átláthatóságának és összeurópai engedélyezésének javítása érdekében
 - Az európai kultúra részét képező művek digitalizálására és terjesztésére vonatkozó jogi keretek megalkotása. A gazdátlan művekről szóló irányelvre vonatkozó javaslat az európai kultúra részét képező művek digitalizálására és terjesztésére vonatkozó jogi keretek megalkotása érdekében; az érdekeltekkel folytatott eszmecsere a kereskedelmi forgalomban már nem kapható könyvekről; szerzői jogi adatbázisok létrehozása
 - A közzsféra információinak további felhasználásáról szóló irányelv felülvizsgálata, különösen tárgyi hatálya, valamint a hozzáférési és felhasználási díjakra vonatkozó elvek tekintetében.

⁹ Digital Agenda: Commission outlines action plan to boost Europe's prosperity and well-being, IP / 10 / 581, Brussels, 2010. 05.19., <http://europa.eu> valamint MEMO / 10 / 199 és MEMO / 10 / 200; (letöltve: 2010. december 20.)

- 2.) Egységes eurófizetési térség (SEPA) kialakítása (adott esetben az átállást rögzítő kötelező érvényű jogi intézkedések révén), az interoperábilis európai e-számlázási rendszer létrehozásának elősegítése (egy erre vonatkozó közlemény kibocsátásával, valamint egy többoldalú konzultációs fórum megszervezésével). Az elektronikus fizetések egységes piacára történő átállás időpontjának meghatározása.
- 3.) Az e-aláírásról szóló irányelv felülvizsgálata, a biztonságos e-hitelesítési rendszerek határon átnyúló alkalmazása és interoperabilitása, jogi kereteinek megteremtése
- 4.) Az adatvédelmi szabályozási keret felülvizsgálata, aktualizálása 2010 végéig, a felhasználók bizalmának erősítése és jogainak megszilárdítása érdekében.

Ezen felül a fogyasztóvédelmi jogok erősítése és a fogyasztók bizalmának növelése érdekében:

- Digitális kódex kibocsátása, mely a polgárok online térben érvényes jogait foglalja össze (lehetőleg egyszerű és közérthető formában)¹⁰.
- Megbízhatósági jelzőrendszer kialakítása (elsősorban kiskereskedelmi szintre), valamint uniós szintű vitarendezési rendszer kialakítása a fogyasztóvédelem területén.

Az interoperabilitás keretfeltételeinek javításáért:

- 5.) Az e-kormányzat és más közszolgáltatások európai szintű átjárhatóságának biztosítása érdekében az IKT szabványok végrehajtási szabályainak megújítása (meghatározott IKT-fórumok és –konzorciumok szabványai elismerésének lehetőségével) a közigazgatások közötti eredményesebb koordináció elérése egy új, európai interoperabilitási stratégia és keretrendszer révén.

A bizalom és a biztonság erősítése érdekében:

- 6.) Egy, a számítógépes támadások elleni gyorsreagálású európai rendszer és ennek részeként a számítógépes sürgősségi helyzeteket kezelő csoportok (CERT) hálózatának létrehozása, valamint az Európai Hálózat- és Információbiztonsági Ügynökség (ENISA) szerepének megerősítése.
- 7.) 2010-ben az információs rendszerek elleni számítógépes támadások leküzdésére irányuló, 2013-ig a számítógépes bűnözésre vonatkozó joghatósággal kapcsolatos szigorúbb európai és nemzetközi jogszabályok megalkotása. (pl. gyermekbántalmazás, személyazonosság-lopás, számítógépes támadások elleni védekezés jogi oltalmazása.)

A nagysebességű internet-hozzáférés érdekében:

- 8.) Cél, hogy Európában 2013-ig mindenki alapszintű szélessávú internetkapcsolattal rendelkezzen¹¹, további 2020-ig biztosítani kell

¹⁰ A katalógus elérhető a következő oldalon:

http://ec.europa.eu/information_society/eyouguide/navigation/index_en.htm (letöltve: 2010. december 20.)

- a. Minden európai polgárnak ennél is sokkal gyorsabb, legalább 30 Mbps sebességű internet-hozzáférést,
 - b. Az európai háztartások legalább 50%-ának pedig a 100 Mbps-os sávszélességet meghaladó internetkapcsolatot
- Ennek érdekében az Európai Bizottság közleményt ad ki a szélessávú hálózatról, melyben kijelöli az uniós és nemzeti szintű intézkedések közös keretét.
- c. Nagyratörő európai frekvenciapolitikai program megalkotása (európai parlamenti és tanácsi határozati javaslat), a hatékonyabb rádiófrekvencia-gazdálkodás, a fogyasztók és az ágazat előnyeinek maximalizálása érdekében.
 - d. Új generációs hozzáférési hálózatokba való beruházások egyértelmű és hatékony szabályozási intézkedésekkel történő ösztönzésére vonatkozó ajánlás elkészítése.

A kutatás és innováció előremozdításáért:

- 9.) Magánberuházások ösztönzése a kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzések, továbbá a köz- és magánszféra közötti partnerségek tervszerű felhasználásával, a kutatás és az innováció strukturális alapokon keresztül történő finanszírozásával, valamint az IKT-val kapcsolatos K+F-költségvetés előirányzott és 20%-os növelésének teljesítésével.

A digitális jártasság, digitális készségek és digitális inklúzió fokozása érdekében:

- 10.) Az új Európai Szociális Alapról szóló rendelet (2014-2020) kiemelten foglalkozzon majd a digitális jártassággal és a digitális kompetenciákkal. Ezt az IT készségek fejlesztésével kapcsolatos tagállami szintű kezdeményezések fokozottabb koordinációval, valamint a digitális jártasságot, digitális kompetenciát az ESZA prioritásává rendelésével kívánják elérni.
- 11.) Az európai képzési keretrendszerhez és az Europasshoz kapcsolódóan – eszközök kifejlesztése az IKT szakemberek és –felhasználók számára szükséges kompetenciák azonosítására és elismertetésére.
Az IKT-szakma európai keretrendszerének megalkotása az IKT szakemberek kompetenciáinak gyarapítása és Európán belüli mobilitásának növelése érdekében.

Az IKT előnyei a társadalom számára:

- 12.) Az IKT ágazatnak példát kell mutatnia az általa kibocsátott üvegházhatású gázokról való jelentéstétel területén, azáltal, hogy 2011-ig gondoskodik egy közös módszertan elfogadásáról, amelyet más, nagy energiaigényű ágazatok is hasznosítanak.
- 13.) Kísérleti intézkedések abból a célból, hogy az európai lakosok 2015-ben biztonságos online kapcsolaton keresztül férhessen hozzá egészségügyi adataik-

¹¹ Ehhez az intézkedéshez egyértelmű és hatékony, közösségi és nemzeti szabályozási intézkedésekre van szükség. Szükséges továbbá az uniós eszközök (pl. ERFA, ERDP, EMVA, TEN, versenyképességi és innovációs keretprogram) felhasználása, valamint a magántőke bevonása is.

hoz, és hogy a távgyógyászati szolgáltatások 2020-ra széles körben elterjedjenek.

- 14.) Ajánlás kidolgozása 2012-re a betegek adatainak arra a minimális körére vonatkozóan, amelyek cseréjét és hozzáférhetőségét a tagállamok közötti interoperabilitás kialakításával biztosítani kell.
- 15.) Az EU digitális közkönyvtárának, az Europeanának és a tartalmak digitalizálásának fenntartható támogatására alkalmas finanszírozási modell kidolgozása 2012-ig¹².
- 16.) Tanácsi és parlamenti határozat elfogadása, legkésőbb 2012-ig, a tagállamokban alkalmazott (és az e célra legalkalmasabbnak ítélt, akár a köz-, akár a magánszférában kiállított hivatalos azonosító okmány alapján működő) e-személyazonosítás és e-hitelesítés EU-szerte történő, online hitelesítési szolgáltatáson alapuló kölcsönös elismeréséről.

Az intézkedési területek és kulcsintézkedések mérését a 2009-ben rögzített benchmarking rendszerrel hajtják végre, és a monitoring eredményeit visszacsatolják a tervezés későbbi finomhangolásához¹³.

2.2.4 Malmői miniszteri deklaráció az e-kormányzatról – e-kormányzat cselekvési terv 2011-2015

Az eddigi időszak eredményeit, és tapasztalatait felhasználva határozták meg a tagállamok e-közigazgatásért felelős miniszterei a következő évek főbb stratégiai pontjait, és az ehhez tartozó cselekvési irányokat, 2015-ig. A 2009 novemberében megfogalmazott deklaráció legfontosabb célkitűzése, hogy a valódi felhasználói igények áttekintése történjék meg, és az ezeknek megfelelő e-közszolgáltatások továbbfejlesztése, hatékonyságának növelése, folyamatai átláthatóságának javítása történjék meg.

Célkitűzése az e-közigazgatási szolgáltatások fejlesztése és alkalmazása révén:

- Unió belső piaca mobilitásának javítása, különös tekintettel a vállalkozások létrehozására és működtetésére, a tanulásra és a munkavállalásra.
- Az adminisztratív terhek csökkentése a szervezeti folyamatok egyszerűsítése.
- Hozzájárulás a fenntartható, alacsony káros anyag kibocsátású gazdaság kiépítéséhez,
- A gazdaság hatékonysága és eredményessége növeléséhez.

Bővíteni kívánják az e-kormányzati szolgáltatásokat használók körét, nem csupán a törvény által kötelezetteket tekintik célcsoportnak. Az inkluzivitást, azaz a segítségre szoruló rétegek bevonását kiemelt feladatnak tekintik, hogy valódi szolgáltatásokat (pl. szociális támogatások, e-egészségügyi szolgáltatások) tudjanak igénybe venni.

¹² Europeana – Europe's digital library: frequently asked questions MEMO / 10 / 166, <http://europa.eu> (letöltve: 2010. december 20.)

¹³ I2010 HIGH LEVEL GROUP: *Benchmarking Digital Europa 2011-2015 a conceptual framework*, (2009. 10.27.) http://ec.europa.eu/information_society/eeurope/i2010/docs/benchmarking/benchmarking_digital_europe_2011-2015.pdf (letöltve: 2010. december 20.)

Az ügyfél-centrikus szolgáltatásokat (citizen-centric) ügyfél-vezérelt (citizen-driven) szolgáltatásokká kell alakítani. Azaz nem szabad vélelmezni a felhasználói igényeket, hanem a web 2.0-ás technikák alkalmazásával lehetővé kell tenni, hogy a felhasználók saját maguk szabják testre a számukra szükséges szolgáltatási portfóliókat. Ebben a folyamatban a kormányzat közvetítő szerepet kap. Gondoskodik arról, hogy az állampolgárokhoz minél több, olyan szolgáltatás jusson el, mely az igényeit kielégítheti.

A kormányzatoknak ezen kívül a magánszféra állampolgárok felé nyújtott szolgáltatásait is támogatnia kell a következő formákban:

- felvilágosító tevékenységet kell végezniük (pl. a pénzügyi szolgáltatások igénybevételehez)
- a szolgáltatók tevékenységéről összehasonlító elemzéseket kell közzétenni a kormányzati oldalakon
- minősíteni kell a szolgáltatókat
- az egyes élethelyzetekhez kapcsolódó szolgáltatásokat nyújtó minősített szolgáltatók listáját, hirdetései közzé kell tennie.

Fokozottabb figyelemben kell részesíteni a felhasználói visszacsatolásokat, elvárások jelzést (pl. bloganalízis), és ezeket beépíteni az e-kormányzati szolgáltatásokba.

A tagállamok e-kormányzati tevékenységét a nyújtott szolgáltatások igénybevétele arányával, valamint a lakosságnak a döntési folyamatokban való részvételi arányával (e-participation) kell mérni és rangsorolni.

A malmői miniszteri értekezlet határozott arról is, hogy a 2011-2015 közötti időszak e-kormányzati tevékenységét meghatározó akcióprogram készüljön el¹⁴. Az akcióprogram¹⁵ a foganatosítandó intézkedések négy csoportját különbözteti meg:

- A felhasználók felhatalmazása, felkészítése arra, hogy képesek legyenek proaktívan igénybe venni az állam által felkínálandó szolgáltatásokat, inspirálják, alakítsák és folyamatosan ellenőrizzék a kormányzati munkát.
- Az e-kormányzat segítse elő az EU-ban az egységes belső piac térnyerését és zavartalan működését. Biztosítani kell a közszféra hatékonyságának és eredményességének fokozását elektronikus beszerzésekkel, gyorsabb pályázati elbírálásokkal, adminisztratív terhek csökkentésével, "zöld" kormányzattal.
- Az IKT által kínált lehetőségek felhasználásával legyen hatékonyabb a közigazgatás, s ezáltal erősödjön a tagállamok vállalkozásainak nemzetközi versenyképessége. Legyenek akadálymentes szolgáltatások a vállalkozások számára.
- Meg kell teremteni az egységes Európa működésének feltételeit, ki kell alakítani az e-kormányzat országhatárokon átívelő interoperabilitásának infrastruktúráját. Meg kell teremteni az e-kormányzat fejlesztésének előfeltételeit: nyílt specifikációkat, interoperabilitást, az elektronikus aláírásról szóló irányelv felül-

¹⁴ Erre a Belga elnökség záróakkordjaként megrendezett „Lift-off towards Open Government” c. konferencia záróakkordjaként került sor 2010. december 15-16-án, Brüsszelben.

¹⁵ COM (2010) 743 - *The European eGovernment Action Plan 2011-2015 Harnessing ICT to promote smart, sustainable & innovative Government*

vizsgálatát, elektronikus személyazonosítást és az elektronikus hitelesítés kölcsönös elismerését.

A cselekvési terv következetes végrehajtásától azt várják, hogy 2015-re az EU polgárok 50, a vállalkozások 80%-a legyen aktív e-kormányzat felhasználó.

2.2.5 EIS - EIF¹⁶

A működő interoperabilitás az „Európa 2020” stratégia egyik kiemelt kezdeményezésének, az „Európai digitális menetrend”-nek egyik központi eleme. A Bizottság az Európai Interoperabilitási Stratégiában, és az Európai Interoperabilitási Keretben határozta meg az IKT-politika európai közigazgatási rendszerek számára követendő irányvonalait.

Az intézkedések elsődleges hasznélvezői a tagállami közigazgatások és a Bizottság szolgálatai, amelyek így hatékonyabban járhatnak el az európai közszolgáltatások létrehozása során és jobban szem előtt tudják tartani, hogy ha olyan megoldásokat választanak, amelyek európai szinten nem interoperábilisak, azzal új elektronikus korlátokat húznak fel maguk köré. A polgárok és a vállalkozások nap mint nap érezni fogják az európai közszolgáltatások hasznosságát, például amikor saját országuk határain kívülre kívánják kiterjeszteni munkájukat és szabadidős tevékenységeiket.

Az EIS és az EIF egyaránt felismeri, hogy az interoperabilitásnak jogi, szervezeti, terminológiai és műszaki dimenziója¹⁷ is van. Ezek mindegyike fontos, ám az internetnek, valamint a szabványügyi testületekben és egyéb szervezetekben végzett munkának köszönhetően mára jelentős előrehaladás történt az interoperabilitás műszaki feltételeit tekintve, ami biztosítja a nyitottságot, ösztönzi a megoldások további felhasználását és serkenti a versenyt.

Az Európai Interoperabilitási Stratégia az uniós erőfeszítések megfelelő irányítási struktúrákon, közös politikai intézkedéseken és kezdeményezéseken keresztül összefogásával segíti majd a közigazgatási rendszerek között zajló, kölcsönös bizalmon alapuló adatcseréhez szükséges környezetet.

2.2.6 ISA

Az 1995-ben indult IDA (Interchange of Data between Administrations) program a TESTA (IP alá zárt hálózat), CIRCA (csoportmunka alkalmazás-szolgáltatás) és PKICUG (beléptetési infrastruktúra) projektekkel teremtette meg az e-kormányzati együttműködés alapjait.

2004-ben a magánszemélyeknek és a vállalkozásoknak is teret nyújtottak a páneurópai szolgáltatásokhoz. Ekkortól beszéltünk IDABC programról (Interoperable Delivery

¹⁶ Towards interoperability for European public services; IP / 10 / 1734 <http://europa.eu>; (letöltve: 2010. december 20.)

¹⁷ Enni egyik vívmánya az EIIS tanulmánya, mely a műszaki aspektus felől kínál alternatívát. KOERT DECLERCQ, ANNE VINCENT, THOMAS DE BACKER, HERVÉ LOTERIE: *European Interoperable Infrastructure Services Study on potential reuse of system components*. Final Report Study II., 2009.

of pan-European eGovernment services to public Administrations, Businesses and Citizens).

2010-től a program ISA néven (Interoperability Solutions for European Public Administrations) koordinálja a pán-európai szolgáltatások fejlesztését.

Miután egyre több és változatosabb e-szolgáltatást nyújtanak a kormányok, egyre nagyobb a kockázata annak, hogy e megoldások nem tudnak együttműködni, naprakész interoperabilitási irányelvek hiányában. Ez az EU egységes belső piacát, így az Unió versenyképességét is gyengítené. Ezért tűzte ki az ISA program célként, hogy mind a kormányzás, mind a koncepcionálás, mind a megvalósítás és üzemeltetés területén támogassa és ösztönözze az európai közigazgatási rendszerek interoperabilitását.

A 2010-2015 közötti periódusra érvényes ISA program stratégiai háttéréül az Európai Interoperabilitási Stratégia (EIS) és az Európai Interoperabilitási Keret (EIF) szolgál.

3. Stratégiák itthon

A hazai stratégiák közül – elsősorban adaptáló és kumulatív jellegük miatt – csak a 2010-ben érvényes (hatályos), vagy az után keletkezett stratégiákat érdemes vizsgálni.

3.1 E-Közigazgatás 2010 Stratégia

A 2010-ig regnáló kormányzat adaptálta az addigi – uniós – fejlesztési irányvonalakat, és megfogalmazta az e-közigazgatás fejlesztésére vonatkozó elképzeléseit. Ennek főbb elvei:

- a közszolgáltatások átalakítása az állampolgárok, a vállalkozások és a velük közvetlen kapcsolatban dolgozó köztisztviselők érdekében
- a közigazgatás szervezetei és a közszolgáltatások háttérrendszerei számára integrált szolgáltatások bevezetése.
- a hatékony közszolgáltatások nyújtása érdekében a közsféra szakmai hozzáértésének növelése IKT területen.
- a vállalkozások, az állampolgárok és kiemelten az információs társadalom szempontjából hátrányos helyzetűek e-közigazgatás alkalmazási képességének fejlesztése.

Azaz a megjelenő hívószavak ismerősek: szolgáltatásfejlesztés, integrált szolgáltatások, infokommunikációs kompetencia növelése, inklúzió.

3.2 Digitális Megújulás Cselekvési Terv

A 2010 tavaszán hatalomra kerülő kormányzat erős, bő fél éves csúszással fogalmazta meg elképzeléseit az infokommunikációs területről, ezen belül az e-közigazgatásról is. A 2010. december 23-án nyilvánosságra hozott Terv erőssége, hogy konkrét, kézzel fogható (így számon kérhető) fejlesztésekben gondolkodik. Négy akcióterve 83 konkrét akciójavaslatot tartalmaz, melyek a gazdaság IKT támogatásán keresztül segítik annak verseny-

képességét, előidézve egyúttal az állampolgárok kényelmi szolgáltatásainak bővülését¹⁸. Az EU Digitális Menetrendje által megfogalmazott fő célok és indikátorok – némi kritikával –, nemzeti környezetben és értelmezési tartományban jelennek meg a hazai stratégiában.

A négy akcióterv¹⁹ (vastagítva a közigazgatást közvetlenül érintő célokat):

1. Középpontban az ember

- Fő cél: az állampolgár esélyegyenlőségének, életminőségének javítása, versenyképességének fokozása, a társadalmi jólét növelése
- a) Gyorsuljon fel a digitális írástudás terjedése a lakosság körében, a köz- és felsőoktatás minden résztvevője sajátítsa el a digitális készségeket
- b) Felnőttképzési és szakképzési formákban is legyenek az e-készségek elsajátíthatók, növelve ezáltal a munkahelyhez jutás esélyét
- c) Legyen különböző élethelyzetekhez igazodóan könnyen hozzáférhető, könnyen igénybe vehető, széleskörű magyar nyelvű szolgáltatás és tartalom kínálat
- d) Bővüljön az állampolgárok rendelkezésére álló munkahelyek száma az e-készségük növekedése, mint versenyképesebb munkaerővé válásuk eredményeképpen, illetve távmunka megoldások alkalmazásával és új iparágak létrejötte által
- e) Az infokommunikációs szolgáltatások vonják be a lemaradt, hátrányos helyzetű, illetve megváltozott munkaképességű állampolgárokat a digitális világba, a számukra is könnyen igénybe vehető, akár emberi beavatkozást nem igénylő infokommunikációs tartalmak és szolgáltatások segítségével
- f) IKT eszközökkel is tegyük vonzóvá és könnyen elérhetővé Magyarországot, mint a turisztikai célpontot. Segítsük a pozitív országkép kialakítását az IKT eszközeivel
- g) Vonjuk be a civil szervezeteket az információs társadalom építésébe

2. Gyarapodó vállalkozások a munkahelyteremtés szolgálatában

- Fő cél: a vállalkozások alkalmazkodóképességének, versenyképességének növelése
- a) Gyorsuljon fel a digitális írástudás terjedése a KKV-k körében, csökkenjen az IKT szakemberhiány, bővüljön az IKT képzésben résztvevők száma
- b) Emelkedjen a KKV-k belső és külső informatizáltsága, a digitális gazdaságban való részvétele, csökkenjenek a KKV-k működési költségei, nőjön rugalmasságuk, ezáltal versenyképességük
- c) Az állami e-szolgáltatások fejlesztésével csökkenjen a vállalkozások adminisztrációs terhe, jelentősen javuljon működési hatékonyságuk

¹⁸ A javaslat nyilatkozik arról, hogy nemzeti fejlesztési tervként fungáló Új Széchenyi Terv prioritásaihoz illeszkedik, azonban – meglepő módon – azonban e sorok írásakor csupán a terv vitaanyaga került nyilvánosságra.

¹⁹ Digitális Megújulás Cselekvési Terv (2010-2014), Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, Budapest, 2010. pp: 15-18.

- d) Alakuljon ki az a környezet és menedzsmenttudás, amelyben a KKV-k innovativitása ki tud teljesedni; növekedjen üzleti eredményük új termékek és szolgáltatások piaci hasznosítása révén
- e) Jöjjenek létre új munkahelyek az IKT iparágon belül, elsősorban a KKV-k fejlesztésével

3. Hatékonyan és biztonságosan működő, szolgáltató állam

- Fő cél: az állam egyszerűbb, átláthatóbb, biztonságosabb, olcsóbb, hatékonyabb működése
- a) Az emberek és a vállalkozások újra megbízhassanak az állam működésében, az állam által nyújtott szolgáltatásokban
- b) A központi és az önkormányzati e-közigazgatási szolgáltatások a valós igényekre épüljenek, azok legyenek messzemenőig felhasználóbarátok, rövidebb legyen az ügyintézés, csökkenjen a bürokrácia
- c) Az alapszintű szolgáltatások legyenek távolról is, több elektronikus csatornán elérhetőek minden állampolgár és vállalkozás számára
- d) Az állam által nyilvántartott adatok – a nemzeti adat- és információs vagyion részeként – legyenek közhitelek, pontosak, naprakészek
- e) Az IKT eszközök felhasználásával támogassuk az egészségügy talpra állását és szolgáltatási minőségének javulását
- f) Az állam mind központi, mind helyi szinten az IKT eszközeivel is járuljon hozzá a közbiztonság és a rend helyreállításához, a veszélyhelyzetek hatékony kezeléséhez
- g) Az IKT járuljon hozzá a hatékony közbeszerzésekhez, a korrupció hathatós csökkentéséhez és a tiszta verseny feltételeinek megvalósításához

4. Fejlett és biztonságos infrastruktúra mindenkinek

- Fő cél: korszerű és biztonságos funkciójú infrastruktúra, amely a fentiek megvalósításának nélkülözhetetlen alapja.
- a) Legyen teljes szélessávú lefedettség az ország minden háztartásában, szűnjenek meg a körzethálózati szűk keresztmetszetek, folytatódjon a nagy sávszélességű új generációs (NGA) hálózatok építése és nőjön az új generációs hálózatok előfizetői penetrációja
- b) A közintézmények jobb és olcsóbb IKT infrastruktúrán férjenek hozzá a szolgáltatásokhoz
- c) Bővüljön a mobil szélessávú lefedettség és az elérhető sávszélesség
- d) IKT eszközökkel támogassuk a korszerű és versenyképes közlekedési és logisztikai infrastruktúrák fejlesztését
- e) Bővüljön az IKT eszközök használata a környezetvédelem és a zöld gazdaság területén. Váljon maga az IKT is környezettudatosabbá
- f) Zárkózzunk fel a kritikus információs infrastruktúrák védelme területén az Európai Unió által megkövetelt színhez.

Azaz a meglévő infrastruktúra-fejlesztő, készségfejlesztő és befogadó jelleget erősítő, e-közigazgatási szolgáltatásokat alapozó jelleg mellett hangsúlyt kap a vállalkozások

versenyképességének növelése az IKT fejlesztése révén. (Nyilván e hangsúlyeltolódás köszönhető annak, hogy a 2010-től regnáló kormány a gazdasági fejlődés integráns részeként tartja számon a digitális világ fejlesztését.)

Jól látható, hogy a közvetlenül közigazgatást érintő célok számosak. Míg a nem közvetlenül érintő célokról is elmondható, hogy azok közvetett hatást gyakorolnak a közigazgatásra.

A tervezési időszakra vonatkozó – már kidolgozott – intézkedési tervek tematikusan (vastagítva a közigazgatást közvetlenül érintő intézkedéseket):

1. Középpontban az ember

- i:1.01 Gyorsuljon fel a digitális írástudás terjedése a lakosság és a KKV-k körében
- i:1.02 Intelligens közösségi hálózat erősítése Magyarországon
- i:1.03 eMagyar pontok a magyar nemzet egységes fejlődése érdekében
- i:1.04 A közoktatás minden résztvevője sajátítsa el az e-készségeket. Alap és középfokú oktatásban az IT oktatás aktualizálása, a felhasználói készségek növelése
- i:1.05 Multimédiás távoktatás elterjesztése a köz- és felsőoktatásban
- i:1.06 IKT a munkahelyek számának növekedéséért, a strukturális munkanélküliség csökkentése érdekében
- i:1.07 A digitális vevődekóderek vásárlásának szociális támogatása

2. Gyarapodó vállalkozások a munkahelyteremtés szolgálatában

- i:2.01 Állami támogatások szabályozásának felülvizsgálata (párhuzamosan az EU-val)
- i:2.02 Hasznosítás- és eredmény orientált innováció felgyorsítása az Új Széchenyi Terv, a Digitális megújulás - Magyarország középtávú IKT cselekvési terve, valamint az EU2020 Innovatív Unió célkitűzéseinek elérése érdekében – Tematikus, prioritizált az innovációs értékláncot követő támogatási programok kidolgozása, megvalósítása és folyamatos monitoring melletti finomhangolása. Tematikus, prioritizált, az innovációs értékláncot követő támogatási programok kidolgozása, megvalósítása és folyamatos monitoring melletti finomhangolása.
- i:2.03 Infokommunikációs, akkreditált klaszterek fejlesztése. Nőjön a hazai IKT KKV-k bevétele a sikeres és eredményes K+F+I tevékenység eredményeként
- i:2.04 Hazai és globális inkubációs program
- i:2.05 Smart City – „Élhető és intelligens város” pilot. Legyen legalább egy olyan város(rész) Magyarországon, amelyben a leginnovatívabb magyar IKT technológiák élhetőbbé és intelligensebbé tesznek egy város(rész)t.
- i:2.06 IKT Kutatóműhelyek, kompetencia központok létrehozása
- i:2.07 High-Tech kompetenciaközpontok létrehozása
- i:2.08 A kreativitás fejlesztése. Növekedjen a társadalom vállalkozói hajlandósága és a vállalkozások megújuló képessége
- i:2.09 A kulturális örökség digitális megőrzése, minél szélesebb körű hozzáférhetővé tétele – a Magyar Nemzeti Digitális Archívum létrehozása

- i:2.10 A filmalkotások terjesztésének digitalizálása
- i:2.11 IT-szakember át- és továbbképzési program
- i:2.12 A felsőoktatásban a mérnökképzés mennyiségi és minőségi növelése, több és jövőt álló tudással rendelkező mérnök pályára állítása
- i:2.13 Motivációs és IKT képzési programok KKV döntéshozók és munkavállalók számára
- i:2.15 Smart Grid a kormányzati energiahatékonyság érdekében
- i:2.16 Tudásigényes, magas hozzáadott értéket termelő munkahelyek kiemelt támogatása
- i:2.17 Hiteles hibrid küldeménytovábbítási rendszer kialakítása a közigazgatási térben
- i:2.18 Az elektronikus kereskedelem szabályozási hátterének korszerűsítése
- i:2.19 Elektronikus kereskedelem – Fogyasztói bizalom növelése
- i:2.20 Egészségturizmust támogató online arculat és szükséges rendszerek kialakítása

3. Hatékonyan és biztonságosan működő, szolgáltató állam

- i:3.01 Központi kormányzati IT-szakirányítási szervezet kialakítása
- i:3.02 Kormányzati Üzemeltető Központ felállítása
- i:3.03 Nemzeti adatbázisok konszolidációja és üzemeltetése (I., II. és III. lépcső)
- i:3.04 Kormányzati működés informatikai támogatásának konszolidációja
- i:3.05 Kormányzati géptermekek, hosting szolgáltatás konszolidációja
- i:3.06 Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség felállítása
- i:3.07 Alkalmazás-szolgáltató központ létrehozása (ASP) a települési önkormányzatok feladatellátásának támogatására
- i:3.08 Pénzügyi kontrolling bevezetése
- i:3.09 Kontroll a (köz)beszerzések területén
- i:3.10 Egységes keretszabályozási rendszer kialakítása a kormányzati informatikai beszerzések, fejlesztések és üzemeltetés vonatkozásában
- i:3.11 Nyílt forráskódú szoftverek részarányának növelése
- i:3.12 A nemzeti adatvagyon és az egyes elemek definiálása, a kapcsolatos jogszabályok és szabványok megalkotása
- i:3.13 Az elektronikus nyilvántartások közhitelességének megteremtése minden ágazatban, illetve szabványos szerkezetű és tartalmú ágazati portálok fejlesztése
- i:3.14 Adatszabványok, információbiztonsági követelmények kompatibilitásának megteremtése az egyes ágazatok között
- i:3.15 IT-biztonsági jogszabályok átdolgozása
- i:3.16 Magas színvonalú informatikai biztonsági megoldások bevezetésének támogatása a kormányzat részére egységes szabályozás alapján
- i:3.17 Nemzeti Egészségügyi Informatikai (eHealth) Rendszer

- i:3.18 Térségi, funkcionálisan integrált intézményközi információs rendszerek kiépítése
- i:3.19 Országos egészségmonitorozás és kapacitástérképezés, valamint elemzési módszertan kialakítása
- i:3.20 Betegazonosítási rendszer fejlesztése
- i:3.21 Az állampolgári kártya használhatóságának megteremtése az egészségügy minden területén
- i:3.22 Elektronikus egészségügyi kórlap
- i:3.23 E-recept
- i:3.24 Egészséges életvitelt támogató elektronikus egészségügyi, megoldások, pl. távmonitoring, távdiagnosztikai és telemedicina alkalmazások fejlesztésének támogatása
- i:3.25 Az egészséges életvitelt támogató korszerű elektronikus alkalmazások elterjesztése
- i:3.26 Új humán erőforrás politika bevezetése a közigazgatási informatika területén
- i:3.27 Távmunka bevezetése a közszféra intézményeinél
- i:3.28 e-fizetés (2. lépcső)
- i:3.29 Kormányzati Portál tovább fejlesztése (Ügyfélkapu 3)
- i:3.30 E-dokumentumkezelés
- i:3.31 Pilot projektek
- i:3.32 112
- i:3.33 Állampolgári kártya
- i:3.34 Papírmentesítés a vállalkozások ügyintézésében (a papír alapú dokumentumok kiváltása)
- i:3.35 Közmű-adatbázisok fejlesztésének és hiteles piaci információs rendszer kialakításának támogatása

4. Fejlett és biztonságos infrastruktúra mindenkinek

- i:4.01 Nagy sebességű szélessávú körzethálózat fejlesztése, kistélepülési közintézmények szélessávú ellátása
- i:4.02 Folytatódjon a nagy sáv szélességű NGA hálózatok építése és legyen teljes szélessávú lefedettség az ország minden háztartásában (1 millió új generációs hozzáférés megteremtése)
- i:4.03 Bővüljön a mobil szélessávú lefedettség és az elérhető sáv szélesség
- i:4.04 Állami hálózatok konszolidációja és kiterjesztése (NKKI)
- i:4.05 Átfogó hírközlés-szabályozási reform
- i:4.06 MVNO és ISP modellek vizsgálata
- i:4.07 Double/triple/quadruple play ajánlatok árkülönbségének csökkentése
- i:4.08 ITS – intelligens közlekedési rendszerek és szolgáltatások
- i:4.09 Vasúti kommunikáció és közlekedésbiztonság fejlesztése (GSM-R rendszer kiépítése)

- i:4.17 A kritikus információs infrastruktúra védelem vezetésének és a védelmi stratégia kidolgozásának kormányzati kézbe vétele, a vonatkozó EU irányelvnek megfelelően.
- i:4.18 Az állam vezetésével, kidolgozott módszertan alapján a nemzeti kritikus infrastruktúra, valamint az európai kritikus infrastruktúra elemek kijelölése, illetve a kijelölések folyamatos felülvizsgálata
- i:4.19 A kritikus információs infrastruktúra védelmi szabályok és feladatok állami kijelölése
- i:4.20 Összkormányzati szinten a kritikus információs infrastruktúrák védelme területén a tudatosságnövelés és az oktatás, továbbképzés.

4. Jogszabályi eredmények

4.1 Jogszabályi eredmények 2000-2006 között ²⁰

2000 előtt csak ritkán, és nem stratégiából eredően láthattuk a közigazgatás modernizálása elektronikus dimenziójának szabályozási eredményeit. Az első érdemi megjelenést 1993-ban regisztrálhattuk, mely a központi államigazgatási szervek fejlesztésére összpontosított. Ilyen jogszabály volt a központi államigazgatás informatikai koordinációjának továbbfejlesztéséről szóló 1039/1993. (V. 21.), valamint a 1106/1995 (IX.9.) Korm. határozat. E szűk látókörnek a bővítése csak 1999-ben történt meg (Az államigazgatási informatika koordinációjának továbbfejlesztéséről szóló 1066/1999. (VI. 11.) Korm. határozattal. Itt már meghatározták, hogy az informatikai fejlesztésekhez a költségvetési tervezéskor a forrásokat és felelősöket is hozzá kell rendelni.

2000-ben új lendületet kapott a terület, mert a kormányzati informatika intézményi háttere is átalakult. A 2000-es kormányzati stratégiában a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszterhez került a terület felügyelete, aki létrehozta közvetlen felügyelete alá tartozó Informatikai Kormánybiztosságot. Ez az intézmény alakította ki a stratégiai tervezés, irányítás és jogalkotás egy központú modelljét.

Az Európai Unió és Magyarország közötti felzárkózási forgatókönyv kijelölte az információs társadalom kialakításához szükséges jogszabály-alkotási menetrendet is. 1998 és 2003 között születtek meg azok az alapvető jogszabályok, melyek rendezték az adatvédelem, az elektronikus fizetések, a fogyasztóvédelem és a szerzői jog körébe eső területeket. A jogszabályi kultúrát gazdagította, hogy hazánk ez idő tájt számos nemzetközi egyezményhez csatlakozott, így több esetben már nem volt szükség nemzeti rendezésre, nemzetközi egységségi megoldás született.

Az előző évekhez viszonyítva amúgy sem lassú folyamat 2001-ben tovább gyorsult. Ekkor fogadták el a következő törvényeket: Elektronikus aláírásról szóló 2001. évi XXXV. törvény, Hírközlésről szóló 2001. évi XL. törvény, Elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény. Az elektronikus aláírásról szóló törvény elfo-

²⁰ BUDAI B. (2009): Az e-közigazgatás elmélete, Akadémiai Kiadó, Budapest;

gadasát követően a miniszterek felhatalmazást kaptak arra, hogy a hatáskörükkel érintett ágazatokban szabályozzák azokat a jogviszonyokat, amelyekkel kapcsolatban az államigazgatási eljárásokban mód van elektronikus dokumentumok, illetve elektronikus aláírás használatára. (Ez azonban kicsit korai volt, mert az elektronikus ügyiratkezelést és ügyintézését szabályozó jogszabály még nem készült el, e nélkül pedig gyakorlatilag használhatatlanok voltak a fenti rendelkezések. Gondot jelentett az is, hogy sok esetben a fejlődést a kormányhatározatok hiánya akadályozta, így a végrehajtási és felelősségi területek szabályozásának elmaradása késleltette a már kialakított jogintézmények érvényesülését.²¹

A kormányzati ciklus lejárt és a választási kampányok a jogalkotási folyamatban is éreztették hatásukat. Fontos állomás az informatikai tárca létrehozása, mely a jogalkotással kapcsolatos feladatok döntő többségét megkapta. (Kivéve a kormányzati informatika területeit, mely továbbra is a MEH miniszterénél maradt.)

A „jogszabálygyár” 2003-ban indult újra, részben a közeli EU-csatlakozás hatására, részben a működésképtelen jogszabályok rendeleti háttérének végrehajtására, részben pedig a hiányzó jogintézmények pótlására. Ekkor fogadták el az új elektronikus hírközlési törvényt, mely ettől kezdve külön szabályozta a távközlési jogot, és 2003. évi C. törvény számon 2004. január 1-jétől lépett hatályba. Megszületett továbbá az egyes iparjogi és szerzői jogi törvények módosításáról szóló 2003. évi CII. törvény, Az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény módosításáról szóló 2003. évi XCVII. törvény. (Ez utóbbi változtatásra a 2000/31/EK irányelvvel való kompatibilitás miatt volt szükség.) Kiemelkedő jelentőségű a 2003. évi LXXXI. törvény, mely az első olyan hazai törvény volt, mely teljes körű elektronikus eljárási lehetőséget tudott biztosítani az elektronikus cégeljárás és a cégiratok elektronikus úton történő megismerésének körében. Ezt követte a 2003. évi CXXIX. törvény a közbeszerzésről, megteremtve az elektronikus közbeszerzés mai igényeknek megfelelő szabályozását. A 2004-es év két okból is meghatározó, egyrészt a nemzeti kulturális örökség fontos részét képező digitális adatvagyon is szabályozó 2004. évi CCCVII. törvény elfogadása miatt (a Nemzeti Audiovizuális Archívumról), másrészt a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) megszavazása miatt is, hiszen ez utóbbi váltotta le a majd fél évszázadot szolgált 1957. évi IV.-es törvényt az (Államigazgatási Eljárás általános szabályairól – ÁE.).

A Ket. a szolgáltató állam egyik alaptörvénye. A kodifikálási program indulásakor tekintettel kellett lenni egyrészt az ügyfélközpontú szolgáltató állam mint társadalmi-

²¹ Bár ebben az időszakban számos kormányhatározat született, például A közigazgatási adatvagyonnyilvántartásról szóló 1113/2000. /XII. 27./ Korm. határozat, Az elektronikus aláírásról szóló törvény szabályozási alapelveiről és az ezzel kapcsolatban szükséges intézkedésekről szóló 1075/2000. (IX. 13.) Korm. határozat módosításáról rendelkező 1014/2001. (III. 5.) Korm. határozat, A hírközlési törvényjavaslattal összefüggő intézkedésekről szóló 2050/2001. /III. 14./ Korm. határozat, Az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint egyéb információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló törvény végrehajtása érdekében szükséges intézkedésekről szóló 2271/2001. (IX. 26.) Korm. határozat stb.

politikai célkitűzés teljesítésére, másrészt az új elektronikus eljárásrend feltételeinek (elektronikus ügyintézés, elektronikus fizetés, elektronikus aláírás) kialakítására. A törvény fő üzenete, hogy főszabály szerint az elektronikus ügyintézés a hagyományossal egyenrangú, bár kivételek akadnak.

A Ket. végrehajtását három rendelet segítette:

- 193/2005. (IX.22.) Korm. rendelet az elektronikus ügyintézés részletes szabályairól;
- 194/2005. (IX.22.) Korm. rendelet a közigazgatási hatósági eljárásokban felhasznált elektronikus aláírásokra és az azokhoz tartozó tanúsítványokra, valamint a tanúsítványokat kibocsátó hitelesítés-szolgáltatókra vonatkozó követelményekről;
- 195/2005. (IX.22.) Korm. rendelet az elektronikus ügyintézés lehetővé tevő informatikai rendszerek biztonságáról, együttműködési képességéről és egységes használatáról.

A szolgáltató állam másik sarkalatos törvénye az állami működés átláthatóbbá tételét, a jogbiztonság és a civil kontroll növelését, az ügyintézés egyszerűsítését célzó 2005. évi (több hullámban hatályosuló) XC. törvény,²² mely a 2003/98/EK irányelvnek való megfelelést szolgálja.

Az elektronikus információs szabadságról szóló szabály elsődleges célja az átlátható állam megteremtéséhez szükséges jogi feltételek kialakítása, amit úgy kíván elérni, hogy a közérdekű adatok interneten történő közzétételét írja elő. Ilyenek a jogszabálytervezetek, a jogszabályok²³ és részben a bírósági ítéletek²⁴ anonimizált változatai, a szervezeti és személyi adatok, a tevékenységre vonatkozó, valamint a gazdálkodási adatok.

A közzétételen túl a törvény előírja az adatok kereshetőségét, fellelhetőségét egy erre a célra létrehozott, az informatikai és hírközlési miniszter által működtetett központi elektronikus közadatkereső rendszer kialakításával, mely internetes felületről elérhető. A rendszerben minden intézmény – adatfelelősein keresztül – frissíti a rá vonatkozó adatokat, ugyanakkor ezeket az adatokat saját honlapjain is kötelesek közzétenni.

²² A törvényt 2005. július 4-i ülésén fogadta el a Parlament.

²³ A törvény 9.§. (3) és (4) bekezdése kivételt enged: az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdése alapján országos népszavazásra nem bocsátható tartalmú, fizetési kötelezettségekről, az ármegállapításról, az állami támogatásról, valamint a szervezetalapításról szóló jogszabályok tervezeteit nem kell közzétenni. Ugyancsak nem kell közzétenni a tervezetet, ha az a Magyar Köztársaság különösen fontos honvédelmi, nemzetbiztonsági, pénzügyi, külügyi, természetvédelmi vagy örökségvédelmi érdekeinek védelmét veszélyeztetné, vagy ha a jogszabály különösen gyors elfogadásához kiemelkedő társadalmi érdek fűződik.

²⁴ A 17.§ (4) és (5) bekezdése pontosít: A gyűjteményben közzé kell tenni a jogegységi határozatokat, az elvi bírósági határozatokat, kollégiumi véleményeket, elvi döntéseket és kollégiumi állásfoglalásokat. Nem kell közzétenni a gyűjteményben a fizetési meghagyásos, a végrehajtási, a cégbírósági, a csőd- és felszámolási, valamint a bíróságon vezetett névjegyzékekkel kapcsolatos eljárásban hozott bírósági határozatokat. (A szakasz az érintett fél engedélyéhez köt további közzétételeket a (7) és (8) bekezdésben.)

A jogszabály arra is kötelezi a minisztériumokat és önkormányzatokat, hogy az internetre feltett jogszabálytervezeteiket a felhasználók véleményezhessék, illetve a hozzászólásokra összefoglaló választ adjanak. Azaz jogszabályalkotás civil kontrolljának erősödése várható.

A törvény rendelkezik a Hatályos Jogszabályok Elektronikus Gyűjteménye felállításáról, amely az adott naptári napon hatályos valamennyi jogszabály hatályos szövegét egységes szerkezetben tartalmazza.²⁵

Napjaink szabályozása az okmányirodai szolgáltatásokat dinamizáló (valódi e-ügyintézés lehetővé tevő), a törvények végrehajtását szolgáló ágazati rendeletek és ügyleírások elkészítéséről szól, hiszen ágazati szabályozás hiányában az online szolgáltatások kiépítése érdekellentétekbe ütközik.²⁶

4.2 Jogszabályi eredmények 2006-2010 között

A 2006 és 2010 közötti kormányzat is alkotott stratégiai céloknak megfelelő – sarkalatos – törvényeket. Ilyenek voltak:

- A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény módosításáról szóló 2008. évi CXI. törvény (Ket. novella)
- Hivatalos iratok elektronikus kézbesítéséről és az elektronikus térítvevényről szóló 2009. évi LII. törvény
- Az elektronikus közszolgáltatásról szóló 2009. évi LX. törvény (Ekszt.)
- A szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló 2009. évi LXXVI. törvény (SZIR tv.)

4.2.1 2008. évi CXI. törvény: Ket. novella

A novella kiszélesíti és megfordítja az ügyfél és hatóság (C2G) kapcsolattartásában az elektronikus út használatának (korábbi) jellegét. E szabályozás már csak az önkormányzati ügyekre szűkíti az elektronikus út kizárásának lehetőségét.

Ha törvény az elektronikus kapcsolattartást kötelezővé teszi, és a kérelmet elektronikus formanyomtatványon vagy szoftver használatával kell benyújtani, az elektronikus formanyomtatvány kitölthető és letölthető, valamint a szoftver letölthető változatát a hatóság az elektronikus tájékoztatás szabályai szerint közzéteszi. Ügyfél szabadon választhatja (nyilatkozatban vagy elektronikus beadvánnyal) az elektronikus kapcsolattartást, ha az adott ügyben az értelmezhető, és ha törvény, eredeti jogalkotói hatáskörben ki-

²⁵ A Magyar Közlöny internetre tétele önmagában nem lenne elégséges, hiszen egy-egy jogszabály sokszor számos más rendelkezést is módosít, így egy offline megoldás internetre emelése itt kevés. Számos fizetős szolgáltatás tartalmazza már hatályos jogszabálygyűjteményt, a törvény azonban ingyenes szolgáltatásként kívánja állampolgárai elé tární hatályos jogszabályait.

²⁶ Az okmányirodai szolgáltatások tapasztalata mutatja, hogy bár az informatikai rendszer egyes ügyekben a teljes folyamat online elintézésére alkalmas lenne, az okmányirodák érdekeltiségének hiányában minden esetben személyesen kell megjelenni az ügyintézés befejezéséhez. (Forrás: E-közigazgatás 2010 stratégia, munkaanyag- Consero Cosulting.)

adott kormányrendelet vagy önkormányzati hatósági ügyben önkormányzati rendelet eltérően nem rendelkezik

Jogszabály előírhatja, hogy az ügyfél a kérelmét az e célra rendszeresített nyomtatványon vagy elektronikus kapcsolattartás esetén, elektronikus úrlapon nyújtsa be.

Egyszerűsödött a hatóságok közötti (G2G) kapcsolattartás is, hiszen ha nem szükséges az irattovábbítás, úgy az intézményeknek e-mailben, vagy telefonon is kapcsolatot lehet tartani. Azaz 2011. január 1-től kötelező a költségtakarékosság és hatékonyság szempontjainak elsődlegessége. Egyúttal ha a hatóságok számára kötelező az elektronikus kapcsolattartás egymás között, nem alkalmazhatnak más módot (csak ha nem értelmezhető, vagy aránytalan költséggel jár)

4.2.2 Hivatalos iratok elektronikus kézbesítéséről és az elektronikus tértivevényről szóló 2009. évi LII. törvény

Az új törvény az elektronikus iratküldést közjogi szempontból, az elektronikus iratok hitellessége, joghatás kiváltó képessége alapján közelíti meg. Ennek legfontosabb elemei az okirat tartalmi változatlansága és a továbbítás-átvételhez fűződő jogkövetkezmények rendezése.

Megjelenik a kézbesítés során a kézbesítési vélelem, melynek tartalma, hogy amennyiben a címzett a hivatalos iratnak az elektronikus kézbesítési tárhelyen történő elhelyezését követő ötödik munkanapon sem veszi át a küldeményt, akkor a hivatalos iratot az ezt követő munkanapon kézbesítettnek kell tekinteni

Definiálásra kerül az elektronikus tértivevény: „elektronikus okirat, amely alapján a hivatalos iratot feladó hitelt érdemlő módon megbizonyosodhat arról, hogy az átvételre jogosult szerv vagy személy az elektronikusan kézbesített küldeményt átvette, és ez mely időpontban történt meg.

Az Állami Elektronikus Kézbesítési Szolgáltatón (a központi rendszeren) keresztül, közokirat kiállítására jogosult feladó által kézbesített hivatalos irat - a hivatalos szerv saját minősített elektronikus aláírása nélkül is - elektronikus közokirat a magánokirat, ha a szerzője küldi az ügyfélkapuján keresztül, elektronikus aláírás nélkül is teljes bizonyító erejű magánokirat lehet

Ha kézbesítési vélelem beállta megállapításának van helye, a címzettet és a feladót az Állami Elektronikus Kézbesítési Szolgáltató automatikusan tájékoztatja az elektronikus kézbesítési tárhelyükön.

4.2.3 Az elektronikus közszolgáltatásról szóló 2009. évi LX. törvény (Ekszt.)

Itt nyertek szabályozást a központi elektronikus szolgáltató rendszeren át elérhető szolgáltatások nyújtásának és hozzáféréseinek eljárási és technikai feltételei.

A törvényben megjelennek az elektronikus közszolgáltatást nyújtó vagy a szolgáltatás működéséhez, engedélyezéséhez kapcsolódó hatósági tevékenységet végző személyek jogai és kötelezettségei, az elektronikus közszolgáltatást igénybevevő természetes szemé-

lyek, jogi személyek és jogi személyiség nélküli szervezetek jogait és kötelezettségei. Részletezésre kerülnek az elektronikus azonosítás alapelvei, a központi rendszer alapszolgáltatásai, valamint a képviselő elektronikus igazolásának alapvető szabályai

4.2.4 A szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló 2009. évi LXXVI. törvény (SZIR tv.)

A központi elektronikus szolgáltató rendszer keretében integrált ügyintézési és tájékoztató pont működik, amely elektronikus úton elérhető, az egyes szolgáltatási tevékenységek szerint rendszerezetten, korlátozásmentesen és ingyenesen hozzáférhetően tájékoztatást nyújt a szolgáltatók részére. Információkat ad az egyes szolgáltatási tevékenység megkezdésére és folytatására vonatkozó követelményekről, a szolgáltatási tevékenység megkezdésével és folytatásával összefüggésben lefolytatandó eljárásokról. Tájékoztat ezen túl a hatáskörrel rendelkező hatóságokról, valamint a szolgáltatási tevékenység megkezdésével vagy folytatásával, illetve igénybevételevel összefüggő ügyekben gyakorlati segítség nyújtásával foglalkozó szervezetekről, és azok elérhetőségéről.

Biztosítja, hogy a szolgáltató az adott szolgáltatási tevékenységének megkezdésével és folytatásával összefüggésben lefolytatandó eljárásokhoz szükséges valamennyi eljárási cselekményt, valamint jogszabályban előírt valamennyi adatszolgáltatást egységes felületen - a lehető legegyszerűbb és legkevesebb lépéssel járó - módon megtehesse, kivéve ha az adott kapcsolattartás tekintetében az elektronikus úton való kapcsolattartás nem értelmezhető;

Biztosítja a szolgáltatási tevékenységgel összefüggő hatósági nyilvántartások nyilvános adataihoz való hozzáférést, valamint tájékoztatást nyújt az ilyen nyilvántartásokból való adatigénylés feltételeiről.

4.3 A törvények végrehajtási feltételrendszere

Az utóbbi évek törvényi keretszabályait viszonylag naprakész végrehajtási feltételrendszer kísérte. Az meghatározó rendeletek e tárgykörben a következők:

- 257/2007. (X. 4.) Korm. rendelet a közbeszerzési eljárásokban elektronikusan gyakorolható eljárási cselekmények szabályairól, valamint az elektronikus árlejtés alkalmazásáról
- 2041/2007. (III. 13.) Korm. határozat a személyazonosság online ellenőrzéséhez szükséges informatikai fejlesztés megvalósításáról
- 84/2007. (IV. 25.) Korm. rendelet a Központi Elektronikus Szolgáltató Rendszer és a kapcsolódó rendszerek biztonsági követelményeiről
- 182/2007. (VII. 10.) Korm. rendelet a központi elektronikus szolgáltató rendszerről
- 29/2008. (II. 19.) Korm. rendelet a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter feladat- és hatásköréről
- 222/2009 (X. 14.) Korm. rendelet az elektronikus közszolgáltatás működtetéséről

- 223/2009. (X. 14.) Korm. rendelet az elektronikus közszolgáltatások biztonságáról
- 224/2009. (X. 14.) Korm. rendelet a központi elektronikus szolgáltató rendszer igénybevevőinek azonosításáról és az azonosítási szolgáltatásról
- 225/2009. (X. 14.) Korm. rendelet az elektronikus közszolgáltatásról és annak igénybe vételéről
- 78/2010. (III. 25.) Korm. rendelet az elektronikus aláírás közigazgatási használatához kapcsolódó követelményekről és az elektronikus kapcsolattartás egyes szabályairól
- 160/2010 (V. 6.) Korm. rendelet az integrált ügyintézési és tájékoztatási pont kialakításáról, működtetéséről, valamint a működtető és az érintett szervek együttműködésének rendjéről

4.4 Az „interregnum” aktivitása

A kormányváltás körüli időszak számos feladatot hagyott félbe, hiszen az átadás-átvétel már-már történelmi hagyományokat követve indolens fejlesztési hozzáállást eredményezett²⁷. Így nem megnyugtató a helyzete a következő területeknek:

- Korm. rendelet az elektronikus fizetésekre és elszámolásokra vonatkozó szabályokról.
- miniszteri rendelet az egyes elektronikus közszolgáltatásokért, valamint a regisztráció díjköteles eljárási cselekményeiért fizetendő igazgatási szolgáltatási díjról.
- A közszolgáltatások műszaki szabályozásának kérdései
- Elektronikus Közigazgatási Keretrendszer szabályozása (újraszabályozása amúgy is aktuálissá vált.)
- Közigazgatási Informatikai Bizottság ajánlásai
- E-közigazgatási tudástár www.etudastar.gov.hu

5. Perspektívák: a stratégia és jogszabályalkotás iránya az új kormányzati elképzelésekben, 2010 végétől

A Digitális Menetrend kijelöli az EU-ra vonatkozó jogalkotási kötelezettségeket, míg a Digitális Megújulás Cselekvési Terv megfogalmazza a hazai jogalkotási lehetőségeket. A jövőre nézve tehát a következő jogszabályok megalkotásával (illetve a vonatkozó területek szabályozásának átalakításával) kell számolnunk.

²⁷ Ez az időszak azonban most meglehetősen hosszúra nyúlt, hiszen fél év látszólag érdemi előrelépés nélkül telt.

5.1 A Digitális Megújulás Cselekvési Terv jogalkotási tervei (a DMCST jelzetei szerint):

A Digitális Megújulás Cselekvési Terv számos esetben nevesít jogalkotási feladatot. A következőkben ezeket tekintjük át – tematikusan -, hiszen az e-közigazgatás fejlesztéséhez szükséges jogalkotási feladatok ebben látszódnak a következő három év során:

Infrastruktúrával összefüggő jogalkotási feladatok:

- i: 1.07: A digitális vevődekóderek vásárlásának szociális támogatásával kapcsolatos alapelvek rögzítése és szabályozásának kialakítása.
- i: 4.02: Hálózatok megnyitása, szolgáltatók/közmű szolgáltatók közös hálózatépítésének ösztönzése hírközlés szabályozási, piacszabályozási, építésügyi szabályozási eszközökkel

Elektronikus kereskedelemmel és közbeszerzéssel összefüggő jogalkotási feladatok:

- i: 2.01: Közbeszerzési keret és szabályozás a közszolgáltatásokat javító innovatív termékekre
- Strukturális alapok és állami támogatásokra vonatkozó keretszabályozás átalakítása az innováció ösztönzése érdekében (2011)
- Szellemi tulajdonra, szabványokra vonatkozó szabályozás korszerűsítése (2011)
- Kockázati tőke határokon átívelő szabályozása (EU Innovatív Unió)
- KTIA járulék és felhasználásának áttekintése, a szabályozás felülvizsgálata az Innovatív Unió, ÚSZT és a Digitális megújulás - Magyarország középtávú IKT cselekvési terve – támogatása céljából.
- i: 2.04: Közbeszerzési szabályozás átgondolása innovációs eredmények vonatkozásában
- i: 3.09: Mind a szabályozás, mind a technológia szintjén ki kell alakítani a professzionális (köz)beszerzési folyamat rendszerét annak érdekében, hogy a kormányzati IT-fejlesztésekhez, illetve üzemeltetésekhez szükséges (köz)beszerzések hatékonysága (átfutási ideje, tisztasága, tényleges árcsökkenő hatása) jelentősen javuljon.
- i: 2.18: Az elektronikus kereskedelem szabályozási hátterének korszerűsítése
- i: 2.19: Az elektronikus kereskedelemhez kapcsolódó fogyasztóvédelmi szempontok érvényesítése a hírközlési szabályozási reformban (i: 32. intézkedés)
- Amennyiben szükséges – és a feladat nem kezelhető a hírközlési szabályozási reform keretein belül – a fogyasztóvédelemért felelős miniszterrel egyeztetve jogszabály-módosítás kezdeményezése.

Képzéssel összefüggő jogalkotási feladatok:

- i: 2.16: A képzések akkreditációs rendszerének felülvizsgálata abból a szempontból, hogy mely esetekben indokolt fenntartani, mely képzési formáknál többlet értéket nem teremt, de a forrásfelhasználás hatékonyságát megnehezíti. Ez utóbbi esetekben az akkreditációs kötelezettség szabályozásának módosítása szükséges.

E-közszolgáltatással összefüggő jogalkotási feladatok:

- i: 3.01: Kormányzati IT-szabályozás és jogharmonizáció (egy központi kormányzati IKT-szakirányítási szervezet kialakítása érdekében).
- i: 3.02: A Kormányzati Üzemeltető Központ – a jogi garanciák biztosítása érdekében külön jogszabályban meghatározott módon – végzi a hálózati és számítógépes központ jellegű kormányzati szolgáltatások központosított üzemeltetését, illetve alap infrastrukturális szolgáltatásokat nyújt a közigazgatás egészére vonatkoztatva.
- i: 3.10: Egységes keretszabályozási rendszer kialakítása a kormányzati informatikai beszerzések, fejlesztések és üzemeltetés vonatkozásában
- i: 3.12: A nemzeti adatvagyon törvényi és kormányrendeleti szintű szabályozásának kialakítása.

Adatbiztonsággal és adatvédelemmel összefüggő jogalkotási feladatok:

- i: 3.15: IT-biztonsági jogszabályok átdolgozása: A kormányzati informatikai rendszerek biztonságára vonatkozó, jelenleg hatályban lévő jogszabályok és ajánlások halmazát át kell dolgozni a biztonságmenedzsment és a szervezetek közti együttműködés követelményeit meghatározó egységes és betartható szabályozási rendszerré.
- i: 4.17 és 4.19: A kritikus információs infrastruktúra védelméhez szükséges jogszabályok (védelmi szabályok) megalkotása.

Szolgáltatás-fejlesztéssel összefüggő jogalkotási feladatok:

- i: 3.29: A Kormányzati Portál továbbfejlesztéséhez (Ügyfélkapu 3) szükséges szabályozás felülvizsgálata.
- i: 3.33: Az állampolgári kártya bevezetésének jogi előkészítése. Az állampolgári kártya lényeges és elengedhetetlen feltétele, hogy maradéktalanul megfeleljen a hatályos jogszabályoknak, különösen az adatvédelem körében, valamint figyelembe vegye az alkotmánybíróság személyes adatok védelme tárgyában hozott döntését.
- i: 3.34. A papír alapú dokumentumok kiváltásának jogi előkészítése. A 13/2005. (X. 27.) IHM rendelet (konverziós rendelet) kicserélése egy olyan jogszabályra, mely a papír alapú példányok nemhogy többletterhet, hanem - mellőzésükkel - könnyítést jelentenek. Az állam szerepe az lehet ebben a vonatkozásban, hogy a szabályozásban egyértelműen tisztázza a papír alapú dokumentumokról történő hiteles elektronikus másolatok készítésének módját, az így előállt hiteles elektronikus másolatok felhasználhatóságát, a kezelésük, megőrzésük szabályait, valamint a papír eredeti dokumentum kidobhatóságát.
- i: 3.35: Közmű-adatbázisok fejlesztésének és hiteles piaci információs rendszer kialakításának jogszabályi előkészítése.

Fogyasztóvédelemmel összefüggő jogalkotási feladatok:

- i: 4.07: A double / triple / quadruple play ajánlatok árkülönbségének csökkentéséhez szükséges jogi szabályozás áttekintése.

- i: 4.05: Az átfogó hírközlés-szabályozási reform, melynek feladata egyrészt az uniós jogharmonizációs kötelezettség teljesítése, másrészt a hazai elektronikus hírközlési szabályozás átfogó, stratégiai szempontokat tükröző felülvizsgálata. Ennek eredményeképpen a fogyasztói - különösen a fogyatékkal élők - jogok megerősödnek, lépés tartható a technológiai és piaci fejlődéssel.

Egyéb, információs társadalom fejlesztésével összefüggő jogalkotási feladatok:

- i: 1.06: Jogsabályi módosítások a távmunka alkalmazhatósága, valamint a bizalom növelésére.

5.2 A nemzeti jogalkotás előtt álló feladatok, melyek nem jelentkeznek egyelőre a jogalkotási tervek között.

Összevetve az Uniós irányelveket (elsősorban a Digitális Menetrendet) a hazai akciótervvel (Digitális Magyarország Cselekvési Terv), néhány helyen pontatlanságot, illetve hiányosságot tapasztalunk, melyeket a terv későbbi revíziójánál feltétlen beépítésre javasolunk:

Infrastrukturával összefüggő jogalkotási feladatok:

- Hiányzik a hazánk – nemzeti szempontból kiemelkedő jelentőségű – GALILEO programhoz történő csatlakozása tartalmi és jogi keretfeltételeinek kidolgozása.

Képzéssel összefüggő jogalkotási feladatok:

- Hiányzik a közigazgatási személyi állománya továbbképzéséhez szükséges kompetenciák megállapításának módszertana, illetve a továbbképzésre vonatkozó intézményrendszer és az ahhoz tartozó jogszabályi környezet átdolgozása.

Szolgáltatás-fejlesztéssel összefüggő jogalkotási feladatok:

- Hiányos az e-közigazgatáshoz szükséges szabványok alkalmazásával összefüggő jogszabályi előírások revíziója, különös tekintettel a koregulatív megközelítések interpretációjára. Azaz a nemzeti interoperabilitási keretrendszer H-GIF revíziója az EU irányelvek tükrében.
- Hiányos az elektronikus aláírás jogi szabályozottságának áttekintése. Olyan – intézményekre és felhasználókra nézve pozitív – jogi környezet kialakítása, mely ösztönzi a használatot, az elmúlt 10 év kudarcával szemben.
- Pontatlan, elnagyolt a közigazgatási tudásgazdálkodás jogi kereteinek felállítása. (Nem egyértelmű, hogy a nemzeti adatvagyon részének tekinthető-e ez a terület, vagy sem.)

Fogyasztóvédelemmel összefüggő jogalkotási feladatok:

- Hiányzik egy, az európai elveknek megfelelő nemzeti fogyasztóvédelmi digitális kódex megalkotása.
- Tanácsos lehet egy nemzeti megbízhatósági jelzőrendszer kimunkálása is fogyasztóvédelmi területen, illetve ennek jogi szabályozása.

Egyéb, információs társadalom fejlesztésével összefüggő jogalkotási feladatok:

Hiányzik az Európai Unió környezettudatos elveinek nemzeti adaptációja, különös tekintettel a légszennyezettség, vízszennyezettség monitorozásával, a vízgazdálkodás és

árvíz elleni védekezés infokommunikációs támogatásával, az infokommunikációs technológiák használatából eredő hulladékgazdálkodás kérdéseire.

- Hiányzik a K+F+I tevékenységek pénzügyi támogatásának jogi szabályozása. (Pl. adókedvezmények, járulékkedvezmények igénybevételének lehetősége K+F+I tevékenységek terhére.²⁸)

Adatbiztonsággal és adatvédelemmel összefüggő jogalkotási feladatok:

- Hiányzik a kritikus információs infrastruktúra nemzeti szervezeti kereteit és működését meghatározó jogszabályok megalkotásának terve.

A 2011-2014 közötti időszakban tehát bőven van nemzeti jogalkotási feladat, melynek irányát és tartalmának jelentős részét az Unió megszabja, azonban a hiányos, vagy az igényeknek nem megfelelő szabályozás nehezen helyrehozható károkat okozhat a közigazgatás fejlődésében.

6. Irodalomjegyzék

Balogh Zsolt György, *Jogi informatika*, Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 1998

Budai Balázs Benjámin, *Az e-közigazgatás elmélete*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2009.

Budai Balázs Benjámin–Szentkirályi-Holota Szabolcs, *Az elektronikus közigazgatás jogi környezete*, EgovA, Budapest, 2005

COM (2010) 743 - The European eGovernment Action Plan 2011-2015 Harnessing ICT to promote smart, sustainable & innovative Government

Communication from the Commission concerning the evaluation of the IDA programme and a second phase of the IDA Programme/Proposal for a European Parliament and Council Decision on a series of guidelines, including the identification of projects of common interests, for trans-European networks for the electronic Interchange of Data Between Administrations (IDA)/Proposal for a Council Decision adopting a series of actions and measures in order to ensure interoperability of and access to trans-European networks for the electronic Interchange of Data Between Administrations (IDA), COM (97) 661 final (Közismertebb nevén: IDA Proposal)

Digital Agenda: Commission outlines action plan to boost Europe's prosperity and well-being, IP / 10 / 581, Brussels, 2010. 05.19., <http://europa.eu> valamint MEMO / 10 / 199 és MEMO / 10 / 200; (letöltve: 2010. december 20.)

Digitális Megújulás Cselekvési Terv (2010-2014), Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, Budapest, 2010.

²⁸ Erre vonatkozó nemzeti vállalások jelentkeznek az Európa 2020 Nemzeti Intézkedési Terv társadalmi egyeztetésre szánt változatában, azonban a jogalkotási feladatokról ott sem esik szó.

Europeana – Europe's digital library: frequently asked questions MEMO / 10 / 166,
<http://europa.eu> (letöltve: 2010. december 20.)

Ficsor, M., Az Internet jogi kérdései - Segédanyag a vizsgához való felkészüléshez,
Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar, Budapest, 1999

I2010 High Level Group: Benchmarking Digital Europa 2011-2015 a conceptual
framework, (2009. 10.27.)
http://ec.europa.eu/information_society/eeurope/i2010/docs/benchmarking/benchmarking_digital_europa_2011-2015.pdf (letöltve: 2010. december 20.)

Kilényi Géza, A Ket.-ről a jogalkalmazás tükrében, Magyar Közigazgatás,
56(2006)/1, 1–16.

Koert Declercq, Anne Vincent, Thomas De Backer, Hervé Loterie: European
Interoperable Infrastructure Services Study on potential reuse of system
components. Final Report Study II., 2009.

Towards interoperability for European public services; IP / 10 / 1734
<http://europa.eu>; (letöltve: 2010. december 20.)

Verebics János, Elektronikus kormányzat és jogi szabályozás – az akadályok elbontása vezetői összefoglaló (kézirat)

Z. Karvalics, L., Az információstratégiák kialakulás és jellemzői. Magyarország esélyei és lehetőségei különös tekintettel az EU-integrációra. Kézirat, Budapesti Műszaki Egyetem Társadalmi Informatika Osztály, 1997. március.

Kézirat lezárva: 2010. december 30.

